

România și Uniunea Europeană. Perspectiva discursivă a relațiilor politice

■ ANDREEA CIUBUCĂ

[Babeș-Bolyai University]

Abstract

Eastern enlargement had tested the EU's capacity of integration of former communist states. The role of EU in Romania's democratization is fully acknowledged by literature, but Romania still has problems in reforming its judicial system and eradicating corruption. This article aims to investigate how discourses reflect the political relations of Romania and EU between 2014 and 2019. In doing so, this paper analyzes 20 formal public discourses of Romanian and European politicians and uses newspapers and official sites as sources. The results indicate that Romania faces another political crisis in 2017 consisting in passing of new justice law and Emergency Ordinance 13 that creates impunity for high-level officials who have been convicted for corruption. The UE responds with the CVM reports that shows Romania still has a long way to go in order to become a fully integrated EU member state.

Keywords

Romania; EU; political discourse; justice system; corruption; CVM

Introducere

Rolul UE în democratizarea României este confirmat de numeroase studii.¹ Condiționalitatea aderării a facilitat progresul în domeniul politic economic și de securitate, în ceea ce privește statul de drept, legile justiției, combaterea corupției și reformarea sistemului economic și administrativ.² În perioada post-aderare, România se confruntă cu dificultăți în adoptarea legislației UE, instabilitate politică și regres al democrației.³ După aderare, rapoartele MCV se dovedeau a fi ineficiente în lipsa unei condiționări, astfel se recurge la presiune socială și critică publică, iar după 2012 se condiționează aderarea la

1 Donnacha Beachain, Vera Sheridan, and Sabina Stan, *Life in Post-Communist Eastern Europe after EU Membership* (Routledge, 2012).; Frank Schimmelfennig and Ulrich Sedelmeier, *The Europeanization of Central and Eastern Europe* Cornell University Press, (2005).; Sergiu Gherghina and Sorina Soare, „A Test of European Union Post-Accession Influence: Comparing Reactions to Political Instability in Romania,” *Democratization* 23, no. 5 (Iulie 28, 2016): 797–818.; Frank Schimmelfennig and Ulrich Sedelmeier, „Conclusions: The Impact of the EU on the Accession Countries” (Ianuarie, 2005).

2 Frank Schimmelfennig and Thomas Winzen, „Eastern Enlargement and Differentiated Integration: Towards Normalization,” *Journal of European Public Policy* 24, no. 2 (Februarie 2017): 239–258.

3 Beachain, Sheridan, Stan, *Life*.

Spațiul Schengen.⁴ Astfel, condiționalitatea a fost forța din spatele schimbării, fiind necesar un imbold prin care România să își poată îndeplini obligațiile de stat membru și aplicarea corectă a legislației, politicilor și programelor europene.⁵

Literatura se axează pe evenimentele reprezentative ale procesului de democratizare al României din 2007 și 2012, când legile justiției sunt modificate, au loc proteste împotriva președintelui României și a Partidului Social - Democrat (PSD) și are loc suspendarea președintelui României.⁶ Cu toate acestea, literatura nu abordează evoluția relațiilor dintre UE și România după anul 2012, când a fost ales un nou președinte, guvernul PSD a fost demis și înlocuit cu un guvern tehnocrat fiind totodată, perioada în care Președinția Consiliului Uniunii Europene a fost asigurată de România.

Acest articol își propune să completeze literatura de specialitate analizând evoluțiile din perioada 2014-2019, pentru a observa ce s-a schimbat față de evenimentele anterioare. În această lucrare analizăm cum sunt reflectate în discursurile oficialilor relațiile politice dintre România și UE în ceea ce privește justiția și corupția. Literatura de specialitate confirmă⁷ dificultățile pe care România le întâmpină în reformarea legilor justiției prin care să se asigure independența acesteia, respectarea statului de drept și menținerea unei legislații eficiente în combaterea corupției.⁸

Acest articol include trei secțiuni: prima secțiune discută succint aspectele metodologice, cu accent pe studiul de caz singular, România, metoda de colectare și analiză a datelor. A doua secțiune se axează pe analiza relațiilor în chestiuni de justiție și corupție. Caracterul acestui articol este unul descriptiv și este asumat în întregime de către autor.

Metodologie

Metodologia acestei lucrări se bazează pe colectarea datelor, acestea fiind discursurile liderilor politici, având ca surse site-uri oficiale și agențiile de presă. Procesul de colectare al datelor presupune selectarea discursurilor în funcție de temele analizată în acest articol: corupția și justiția.

În cazul României, discursurile alese pentru analiză aparțin președintelui României, Klaus Iohannis și a prim-miniștrilor Dacian Cioloș (17 noiembrie 2015 – 4 ianuarie 2017) și Viorica Dăncilă (29 ianuarie 2018 – 4 noiembrie 2019).⁹ Studiul include și discursurile europeni: Jean-Claude Juncker, președintele Comisiei Europene, Frans Timmermans, vicepreședintele Comisiei Europene și Donald Tusk, președintele Consiliului European.

Sursele discursurilor sunt site-ul oficial al Administrației Prezidențiale, www.presidentcy.ro, site-ul oficial al prim-ministrului www.gov.ro, site-ul oficial al Președinției României la Consiliului Uniunii Europene, www.romania2019.eu, site-ul oficial al Comisiei Europene, www.ec.europa.eu, site-ul oficial al Consiliului European, www.consilium.europa.eu. Acestor surse li se adaugă și presa scrisă, Agenția Mediafax, www.mediafax.ro și Agenția Națională de Presă Agerpres, www.agerpres.ro.

4 Beachain, Sheridan, Stan, *Life*.

5 Frank Schimmelfennig and Ulrich Sedelmeier, „Governance by Conditionality: EU Rule Transfer to the Candidate Countries of Central and Eastern Europe,” *Journal of European Public Policy* 11 (August 2004): 10–12.

6 Sergiu Gherghina and Sergiu Miscoiu, „The Failure of Cohabitation: Explaining the 2007 and 2012 Institutional Crises in Romania,” *East European Politics and Societies* 27, (Noiembrie, 2013): 668–684.

7 Sergiu Gherghina, Sorina Soare „A test of European Union post-accession influence: comparing reaction to political instability in Romania”, *Democratization*, 5 (2016): 12

8 Gergana Noutcheva and Dimitar Bechev, „The Successful Laggards: Bulgaria and Romania's Accession to the EU,” *East European Politics and Societies* 22 (2008): 114–144.

9 „Prim-Miniștri În Istorie,” *Guvernul României*, <https://www.gov.ro/ro/fosti%20ministri>, accesat 23.03. 2021.

Oficialii români au fost selectați pe criteriul atribuțiilor în politica externă și cei europeni datorează rolului existent în funcția deținută, de a controla și verifica punerea în aplicare a dreptului Uniunii și respectarea tratatelor de către statele membre.¹⁰

Justiție - discursurile liderilor politici români

Începând cu anul 2014, liderii români își propun ca obiectiv încheierea MCV pentru a finaliza procesul de integrare și europenizare a României. Discursurile relevă angajamentul Guvernului, Parlamentului și președintelui României¹¹ de a implementa reforme în justiție prin care să se asigure independența și consolidarea statului de drept. Prin acest demers se intenționează internalizarea mecanismelor UE și integrarea europeană,¹² prin care România poate oferi credibilitate ca membru UE și se poate recurge la încheierea MCV: „România își dorește finalizarea procesului de integrare europeană, ca un membru respectat și acceptat (...) implementarea reformelor structurale, în consolidarea statului de drept și consolidarea independenței justiției.”¹³ Acest lucru este posibil prin încheierea MCV, care depinde de reforma prin care să se dea consistență progreselor din justiție.¹⁴ Aceste obiective sunt motivate de evenimentele precedente când România a fost atenționată de UE cu privire la încălcări ale principiilor democratice și protestele cetățenilor români împotriva clasei politice.

Până în anul 2017, România a înregistrat progrese în reformarea și modernizarea legilor justiției, perioadă în care discursurile sunt orientate spre cooperare, deschidere și dialog. După modificarea legilor justiției, a Codului Penal și Codului de Procedură Penală, fapt ce a pus în dificultate procesul de încheiere a MCV, liderii români au susținut că România trebuie respectată și tratată cu egalitate în cadrul UE.

În 2017, Guvernul României a schimbat legile justiției, Codul Penal și Codul de Procedură Penală și a adoptat Ordonanța de Urgență 13. Aceste evenimente au dus la proteste civile și la critici din partea UE. Liderii politici români au intervenit nemulțumiți¹⁵ de acuzele care li se aduc, susținând că România nu este tratată cu egalitate în cadrul UE¹⁶ și că există dezinformări¹⁷ cu privire la situația justiției:

10 European Union, „Comisia Europeană-Fișe descriptive despre Uniunea Europeană,” *Parlamentul European*, 2007, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/25/comisia-europeana>, accesat 16.12.2020.

11 „Declarația de Presă a Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Susținută La Finalul Întâlnirii Cu Președintele Consiliului European, Domnul Donald Tusk,” *Președintele României*, 31.01.2018, <https://www.presidency.ro/ro/presedinte/agenda-presedintelui/declaratia-de-presa-a-presedintelui-romaniei-domnul-klaus-iohannis-sustinuta-la-finalul-intalnirii-cu-presedintele-consiliului-european-domnul-donald-tusk>, accesat 23.03.2021.

12 „Declarații Comune Susținute de Premierul Dacian Cioloș Și de Președintele Comisiei Europene, Jean-Claude Juncker,” *Guvernul României*, 15.02.2016, <https://gov.ro/ro/stiri/declaratii-comune-ale-premierului-dacian-ciolos-i-presedintelui-comisiei-europene-jean-claude-juncker>, accesat 24.03.2021.

13 „Declarația de Presă Comună a Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Și a Președintelui Comisiei Europene, Domnul Jean-Claude Juncker, La Bruxelles (Regatul Belgiei),” *Președintele României*, 15.01.2015 <https://www.presidency.ro/ro/presedinte/agenda-presedintelui/declaratia-de-presa-comuna-a-presedintelui-romaniei-domnul-klaus-iohannis-si-a-presedintelui-comisiei-europene-domnul-jean-claude-juncker-la-bruxelles-regatul-belgiei>, accesat 24.03.2021.

14 Cioloș, *Declarații*.

15 Cătălina Matei, „Viorica Dăncilă: Sunt surprinsă de declarațiile prim-vicepreședintelui Comisiei Europene,” *AGERPRES*, 3.04. 2019, <http://www.agerpres.ro/politica/2019/04/03/viorica-dancila-sunt-surprinsa-de-declaratiile-prim-vicepresedintelui-comisiei-europene--285872>, accesat 24.03.2021.

16 Daniel Florea, „Dăncilă: Am convenit cu Timmermans crearea unei comisii mixte de analiză punctuală a MCV,” *AGERPRES*, 7.03.2019, <http://www.agerpres.ro/politica/2019/03/07/dancila-am-convenit-cu-timmermans-crearea-unei-comisii-mixte-de-analiza-punctuala-a-mcv--270915>, accesat 24.03.2021.

17 Ana Petrescu, „Viorica Dăncilă a fost aplaudată la începutul ședinței de Guvern în contextul discursului de la Strasbourg | VIDEO,” *Mediafax.ro*, 4.10.2018, <https://www.mediafax.ro/politic/>

S-a vorbit mult în ultimul timp despre justiție, despre lupta anticorupție. (...) România participă la toate mecanismele existente și va ține cont de recomandări. Cei care dezinformează uită să menționeze de această deschidere la dialog a României.¹⁸

Aceștia acuză liderii europeni de comportament discriminatoriu oferindu-se exemplul Germaniei care, conform declarațiilor, are probleme de adaptare la standardele europene în domeniul justiției, asemeni României, dar aceasta nu este sancționată de instituțiile UE. Viorica Dăncilă precizează că în Germania procurorul general a fost demis de Ministrul Justiției într-o singură zi din cauza unor acuzații de încălcare a independenței justiției. Situația, susțin liderii, este similară cu cea din România, dar Comisia Europeană nu sancționează prin rapoarte MCV Germania:

Nu este corect să ni se spună să reluăm proceduri de revocare sau de numire a unor procurori, când în Germania, de exemplu, procurorul general a fost demis într-o singură zi pentru că l-a acuzat pe ministrul Justiției că nu respectă independența justiției. Față de Germania nu avem nicio rezoluție în Parlamentul European, nu avem rapoarte MCV și atunci ne întrebăm: de ce asemenea diferență?¹⁹

Rapoartele MCV sunt privite cu scepticism, liderii români acuzând liderii europeni de implicarea în politica internă și încălcare a suveranității: „o ingerință gravă în ordinea constituțională a unui stat membru și, în același timp, o încălcare a Tratatului european.”²⁰ Viorica Dăncilă asigură liderii europeni că România respectă legile și Constituția, motiv pentru care atenționările UE nu sunt justificate: „Atât timp cât respectăm legile țării, atât timp cât respectăm Constituția României, construită în acord cu principiile UE, nimeni nu are dreptul să intervină în procedurile interne privind numirile din sistemul justiției.”²¹ În ceea ce privește recomandările MCV cu privire la suspendarea procedurilor de revocare și numire a procurorilor șefi, liderii susțin că legile Justiției, Codul Penal și Codul de Procedură Penală nu afectează statul de drept²² și angajamentele României ca stat membru „e o intervenție brutală în chestiuni care țin exclusiv de suveranitatea României.”²³

În continuare se va prezenta perspectiva discursurilor liderilor europeni.

Justiție - discursurile liderilor politici europeni

Discursurile liderilor europeni se axează pe încheierea MCV. România înregistrează progrese până în 2017, lucru reflectat în discursurile liderilor, însă posibilitatea regresului este foarte ridicată, având în vedere instabilitatea politică. Jean - Claude Juncker apreciază progresele înregistrate până în 2017 și cere României

viorica-dancila-a-fost-aplaudata-la-inceputul-sedintei-de-guvern-in-contextul-discursului-de-la-strasbourg-video-17544025., accesat 24.03.2021.

18 Petrescu, *Viorica Dăncilă*, 4.10.2018.

19 Daniel Florea, „Dăncilă, despre raportul MCV: Sunt dezamăgită și revoltată; nu e corect, argumentele României..”, *AGERPRES*, 14.11.2019 <http://www.agerpres.ro/politica/2018/11/14/dancila-despre-raportul-mcv-sunt-dezamagita-si-revoltata-nu-e-corect-argumentele-romaniei-nu-sunt-luate-in-seama--210365>.accesat 24.03.2021.

20 Florea, *Dăncilă*, 14.11.2018.

21 Florea, *Dăncilă*, 14.11.2018.

22 Ana Petrescu, „Viorica Dăncilă s-a întâlnit cu Juncker și Timmermans / Președintele CE: E crucial ca România să nu facă pași înapoi în progresele înregistrate / Nu s-a discutat despre suspendarea lui Kovesi / Dăncilă: Sunt nemulțumiți de lupta politică permanentă din România,” *Mediafax.ro*, 10.07.2018, <https://www.mediafax.ro/social/viorica-dancila-s-intalnit-juncker-timmermans-presedintele-e-crucial-romania-faca-pasi-inapoi-progresele-inregistrate-s-discutat-suspendarea-kovesi-cei-doi-nemultumiti-lupta-politica-permanenta-17351057>., accesat 23.03.2021.

23 Floria, *Dăncilă*, accesat 23.03.2021.

să continue acest parcurs: „sistemul judiciar din România a devenit un exemplu pentru alte state membre,”²⁴ „România este pe calea cea bună.”²⁵ Cu toate acestea, România se confruntă cu instabilitate și riscul de regres: „reformele vor deveni ireversibile, nu vor fi oprite sau inversate,” „România ar trebui să meargă în continuare pe acest drum.”²⁶

Începând cu anul 2017, guvernul de la București modifică legile justiției prin ordonanțe de urgență, Codul penal și Codul de procedură penală, legea grațierii, motiv pentru care liderii europeni trimit recomandări, critici²⁷ și încearcă să prevină regresul României. Inițiativele autorităților române de „a reforma legile justiției, a codurilor penale și procedurile referitoare la sistemul judiciar au condus la preocupări (...) atât în România, cât și la nivel internațional”, „legi care ar putea submina eforturile îndelungate în combaterea corupției și în asigurarea independenței justiției.”²⁸

Relațiile dintre România și UE în domeniul justiției se axează pe controlul asigurat de Comisia Europeană cu privire la implementarea legislației europene. Modificările aduse în această direcție după 2017 sunt la limita legalității și nu sunt conforme cu standardele europene. Astfel, Comisia Europeană sesizează dificultăți în respectarea statului de drept și încălcarea a independenței justiției,²⁹ motiv pentru care se cer României măsuri concrete, clarificări și continuarea eforturilor pentru reformarea sistemului justiției.³⁰ Liderii europeni atenționează prin rapoarte MCV și susțin că acesta nu se poate încheia decât în momentul în care România oferă credibilitate prin reformele sale.

Schimbarea legilor justiției a generat incertitudine cu privire la independența acesteia, capacitatea României de a continua demersurile anticorupție prin reforme, existența unor legi eficiente și menținerea unui portofoliu solid al liderilor politici anchetati pentru fapte de corupție. De asemenea, ordonanțele de urgență ce modifica legile justiției arată că România încă se confruntă cu problema separației puterilor în stat, a calității legislației și a stabilității politice:

Aș reitiera că reprezentanții Comisiei Europene sunt pregătiți de fiecare dată să coopereze și să ofere susținere României în acest proces (...). Sper că acest dialog va continua. Dar nu pot ascunde faptul că ultimele evenimente reprezintă o sursă de preocupări din ce în ce mai mari.³¹

24 Vlad Ignat, „Jean-Claude Juncker: „România avansează mai repede decât majoritatea statelor membre”,” Text, *România - European Commission*, 10.05. 2017, https://ec.europa.eu/romania/content/20171005_interviu_jean_claude_juncker_ro.accesat 24.03.2021.

25 Ignat, *Jean*, 10.05.2017.

26 Ignat, *Jean*, 10.05.2017.

27 „Comisia Europeană publică raportul privind progresele înregistrate de România în cadrul mecanismului de cooperare și de verificare,” Text, *European Commission - European Commission*, Accesat 24 martie 2021, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_18_6365.

28 Victor Gavril, „Comisia Europeană a publicat raportul privind progresele înregistrate de România în cadrul mecanismului de cooperare și de verificare,” Text, *România - European Commission*, 13.11.2018., https://ec.europa.eu/romania/news/20181113_raport_mecanism_cooperare_si_verificare_romania_2018_ro_, accesat 24.03.2021.

29 Gavril, *Comisia*, 13.11.2018.

30 Tudor Martalogu, „Comisia Europeană avertizează România să revină urgent pe calea unui proces de reformă corect,” *AGERPRES*, 3.04.2019 <http://www.agerpres.ro/romania-in-lume/2019/04/03/comisia-europeana-avertizeaza-romania-sa-revina-urgent-pe-calea-unui-proces-de-reforma-corect--285691>.accesat 24.03.2021.

31 Gabriel Pecheanu, „Prim-Vicepreședintele CE a Criticat Modificarea Legilor Justiției Și a Vorbit Despre Suspendarea Șefei DNA/ Timmermans: Nu Vom Ezita Să Aducem În Fața Instanței Guvernul Român | VIDEO,” *Mediafax*, 1.10.2018, https://www.mediafax.ro/politic/prim-vicepresedintele-ce-a-criticat-modificarea-legilor-justitiei-si-a-vorbit-despre-suspendarea-sefei-dna-timmermans-nu-vom-ezita-sa-aducem-in-fata-instantei-guvernul-roman-video-17539217_, accesat 24.03.2021.

În concluzie, începând cu perioada 2014 discursurile susțin o îmbunătățire a relațiilor între România și UE deoarece se înregistrează progrese după evenimentele anilor precedenți. După anul 2017 relațiile devin tensionate din cauza faptului că România modifică legile justiției. Rapoartele MCV arată regres și o situație similară cu cea din 2012, liderii români acuză Comisia Europeană de discriminare și încălcare a suveranității, pe când liderii europeni atenționează asupra instabilității și posibilității de regres în adoptarea reformelor.

Corupția - discursurile liderilor politici români

Conform discursurilor analizate ale președintelului Klaus Iohannis, negocierile dintre România și UE includ încheierea MCV prin respectarea recomandărilor instituțiilor europene pentru combaterea corupției. Acest obiectiv poate fi îndeplinit prin implicarea instituțiilor statului român. Combaterea corupției este o sarcină de politică internă: „în special Guvernul și Parlamentul - trebuie să găsească soluțiile cele mai potrivite pentru a îndeplini condițiile negociate pe MCV. Dacă așa se va întâmpla, sunt optimist că avem șanse de finalizare a acestui MCV.”³²

Liderii români sunt deschiși spre cooperare și dialog, însă întâmpină dificultăți în combaterea corupției, pe care o consideră o sarcină dificilă: „continuarea unei lupte foarte dure, grele, dar drepte, a luptei împotriva corupției.”, „o Românie care (...) luptă, și trebuie să spun cu rezultate notabile, împotriva corupției.”³³ Politicienii români susțin că, pentru România, înlăturarea corupției este un obiectiv pe termen lung întrucât procesul de eradicare a corupției nu depinde doar de o singură persoană, ci implică toate instituțiile și autoritățile statului. Din acest motiv, Klaus Iohannis susține că progresele aduse în lupta împotriva corupției ar trebui apreciate de către celelalte state și instituțiile UE având în vedere dificultățile instituționale din România:

Lupta anticorupție în România nu este o sarcină ușoară, ci foarte complicată, dar cred în România, cred în capacitatea românilor de a construi o democrație matură și solidă, și cred că, în țara noastră, corupția poate fi eradicată. (...) Lupta împotriva corupției este un proces îndelungat, dureros și urât, care scoate la iveală cele mai urâte aspecte ale societății. Rezultatele vin, dar vin încet.³⁴

În perioada 2015-2017, România înregistrează progrese în combaterea corupției datorită activității Direcției Naționale Anticorupție (DNA), conform discursurilor președintelui României. Începând cu 2017, legile justiției sunt modificate prin Ordonanța de Urgență 13 care exclude abuzul în serviciu și conflictul de interese din categoria faptelor penale pentru ca liderii politici să nu mai poată fi anchetați penal. Aceste modificări încurajează corupția și eliberează de sub anchetă liderii acuzați pentru fapte care se înscriu în această categorie. De asemenea, modificările în cadrul DNA, autoritate care a înregistrat progrese în combaterea corupției, au dus

32 *Declarația de Presă a Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Susținută La Finalul Întâlnirii Cu Președintele Consiliului European, Domnul Donald Tusk,* accesat 24.03.2021.

33 „Discursul Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Susținut În Cadrul Dezbaterii Din Plenul Parlamentului European Privind Viitorul Europei,” 23.11. 2018, <https://www.presidency.ro/ro/presedinte/agenda-presedintelui/discursul-presedintelui-romaniei-domnul-klaus-iohannis-sustinuta-in-cadrul-dezbaterii-din-plenul-parlamentului-european-privind-viitorul-europei>, accesat 23.03.2021.

34 „Discursul Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Susținut În Plenul Adunării Parlamentare a Consiliului European,” *Președintele României*, 25.01.2017 <https://www.presidency.ro/ro/media/agenda-presedintelui/discursul-presedintelui-romaniei-domnul-klaus-iohannis-sustinut-in-plenul-adunarii-parlamentare-a-consiliului-europei>, accesat 24.03.2021.

la regresul României în combaterea acestui fenomen, odată cu revocarea din funcției a șefei DNA, Laura Codruța Kövesi.

Astfel, situația corupției în România rămâne aceeași ca în perioada precedentă anului 2014. România înregistrează progrese, apoi regrese în combaterea corupției.

Corupția - discursurile liderilor politici europeni

Liderii europeni încurajează continuarea luptei împotriva corupției, pentru a putea încheia MCV: „Lupta împotriva corupției trebuie să avanseze, nu să fie subminată”. Ireversibilitatea progreselor realizate în lupta împotriva corupției este esențială pentru a permite Comisiei Europene să ia în considerare eliminarea treptată a monitorizării României în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV).³⁵

Aceștia consideră combaterea corupției a fi sarcina României și a guvernelor care au datoria de a proteja independența sistemului judiciar.³⁶ Ei consideră că este responsabilitatea liderilor politici români de a susține lupta împotriva corupției în care rămân esențiale progresele ireversibile în combaterea acesteia.³⁷ Astfel, politicienii europeni atenționează că independența sistemului justiției poate fi asigurată prin continuitatea reformelor anti-corupție și stabilitate progreselor.

Ordonanțele de urgență sunt criticate deoarece aceste modificări încurajează corupția la nivel înalt și limitează independența magistraților.³⁸ Comisia Europeană atenționează guvernul României că o schimbare în sistemul juridic care oferă imunitate pentru liderii politici condamnați pentru fapte de corupție este dovadă a ineficienței reformelor și a dificultății României de a se adapta la standardele UE. Reformele pentru combaterea corupției trebuie să continue,³⁹ pentru a se putea încheia controlul MCV și pentru ca România să își finalizeze procesul de integrare și europeanizare a politicilor anticorupție.

De asemenea, liderii europeni atenționează că autoritățile esențiale în combaterea corupției, Înalta Curte de Casație și Justiție și Direcția Națională Anticorupție sunt contestate de către alte instituții ale statului, iar această lipsă de cooperare afectează independența justiției și încrederea în sistemul judiciar.⁴⁰ Comisia Europeană a precizat că DNA și-a desfășurat activitatea într-un mod exemplar până în anul 2017 și că acesta este motivul pentru care România a înregistrat progrese. Acțiuni precum revocarea șefei DNA și încercarea de a împiedica desfășurarea anchetelor penale sunt criticate de UE deoarece contravin democrației și încurajează

35 Vlad Ignat, „Declarația comună a președintelui Juncker și a prim-vicepreședintelui Timmermans privind lupta împotriva corupției în România,” Text, *România - European Commission*, 1.02.2017, https://ec.europa.eu/romania/news/20170102_declaratie_juncker_timmermans_privind_lupta_impotriva_coruptiei_romania_ro_, accesat 23.03.2021.

36 „Scrisoare de felicitare din partea președintelui Donald Tusk adresată Vioricăi Dăncilă cu ocazia numirii sale în calitate de prim-ministru al României,” *Consiliul European Consiliul Uniunii Europene*, 30. 01.2018, <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2018/01/30/letter-of-congratulations-president-donald-tusk-to-viorica-dancila-on-her-appointment-as-prime-minister-of-romania/>, accesat 24.03.2021.

37 „Conferința de Presă Comună a Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Cu Președintele Consiliului European, Domnul Donald Tusk, Și Cu Președintele Comisiei Europene, Domnul Jean-Claude Juncker,” *Președintele României*, 9.05.2019, https://www.presidency.ro/ro/media/politica-externa/conferinta-de-presa-comuna-cu-presedintele-consiliului-european-donald-tusk-si-cu-presedintele-comisiei-europene-jean-claude-juncker_, accesat 23.03.2021.

38 „Remarks by First Vice-President Frans Timmermans on Further Strengthening of the Rule of Law in the EU,” Text, *European Commission - European Commission*, 3.04.2019, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_19_1972, accesat 24.03.2021.

39 Timmermans, *Remarks*, 3.04.2019.

40 Timmermans, *Remarks*, 3.04.2019.

corupția. Liderii europeni avertizează că MCV poate fi încheiat doar dacă România înregistrează progrese și continuă lupta împotriva corupției,⁴¹ ceea ce nu s-a întâmplat între 2017-2019.

Aș vrea să amintesc că activitatea DNA a fost unul dintre motivele principale pentru care raportul din ianuarie 2017 din MCV a fost unul mai degrabă pozitiv. Procedurile robuste pentru numirea și demiterea procurorilor au făcut întotdeauna parte din recomandările noastre. Este unul dintre elementele din MCV care nu au fost implementate. Procedura de evaluare lansată de curând în ceea ce privește procurorul general ridică întrebări similare și îngrijorătoare.⁴²

Relația dintre România și UE este caracterizată de critici din partea Comisiei Europene pentru corupție, încălcarea angajamentelor UE și a statului de drept. Liderii doresc încheierea MCV, însă România nu oferă credibilitate în combaterea corupției, ci mai mult de atât, modifică legile justiției și oferă imunitate parlamentară persoanelor corupte, conform discursurilor prim-vicepreședintelui Comisiei Europene, Frans Timmermans. Astfel, putem concluziona că România încă întâmpină dificultăți în reformarea sistemului justiției și este vulnerabilă corupției, întrucât în 2017 se schimbă legile justiției și se adoptă ordonanța 13, cu toate că în perioada 2014-2019 se schimbă actorii politici prin alegerea unui nou președinte al României în 2014, are loc demisia guvernului Ponta și înlocuirea acestuia cu un guvern tehnocrat și apoi un nou guvern PSD, dinamica politică este diferită și România deține Președinția Consiliului Uniunii Europene.

Tabelul 1: Dimensiunea politică a relațiilor România - UE

Dimensiunea politică			
Justiție		Corupție	
Liderii români	Liderii europeni	Liderii români	Liderii europeni
Încheierea Mecanismului de Cooperare și Verificare	Încheierea Mecanismului de Cooperare și Verificare	Încheierea Mecanismului de Cooperare și Verificare	Încheierea Mecanismului de Cooperare și Verificare
Reformarea sistemului juridic	Deschidere spre dialog și cooperare	Deschidere spre cooperare și dialog	Încurajarea continuării combaterii corupției
Deschiderea spre dialog și cooperare cu UE	Atenționări cu privire la instabilitate în adoptarea reformelor	Dificultăți în implementarea legislației UE și în combaterea corupției	Recomandări și atenționări cu privire la regresul României după 2017
Critici la adresa UE pentru încălcarea principiului egalității între statele membre	Critici și atenționări cu privire la modificările aduse legilor justiției după 2017		Critici pentru modificare legislației în favoarea corupției la nivel înalt

Concluzii

Acest articol a dorit să explice cum sunt reflectate, în discursurile oficialilor, relațiile politice dintre România și UE. Principalele rezultate ale analizei sunt că în perioada 2014-2019, discursurile reflectă relații deficitare datorită faptului că România întâmpină dificultăți în reformare sistemului justiției și a legilor anticorupție. Aceste

41 Pecheanu, *Prim-Vicepreședintele*, 1.10.2018, accesat 24.03.2021.

42 Pecheanu, *Prim-Vicepreședintele*, 1.10.2018, accesat 24.03.2021.

relații se axează pe controlul UE prin intermediul MCV în probleme de justiție și corupție, recomandări și critici pentru încălcarea principiilor de stat membru.

Liderii își exprimă poziția oficială cu privire la rapoartele MCV care arată începând cu 2017 regrese în combaterea corupției. Comisia Europeană atenționează România că schimbarea Codurilor penale, a Codului de Procedură Penală și a legilor justiției lezează independența magistraților și duce la repercursiuni, ca de exemplu, unele fapte penale să nu fie anchetate și pedepsite. Ca și răspuns, liderii români nu consideră aceste modificări ca fiind încălcări ale îndatoririlor de stat membru și a statului de drept, susținând că politicile europene sunt discriminatorii pentru România prin rapoartele MCV. Prin aceste declarații de presă se observă cum discursurile exprimă dificultățile, pe de o parte a României de a-și reforma sistemul justiției și de a avea legi coerente și eficiente, fapt pentru care UE trimite recomandări, dar și a faptului că liderii români își propun reformarea, dar măsurile pe care le adoptă se dovedesc a fi ineficiente.

Implicațiile pentru literatură constau în faptul că relațiile dintre UE și statele membre est-europene care sunt parte a ultimului val de aderare în 2007 se axează pe control, prin MCV pentru combaterea crimei organizate în Bulgaria și reformarea sistemului juridic și combaterea corupției pentru România. Atât Bulgaria, cât și România întâmpină dificultăți în reformarea propriilor sisteme politice în conformitate cu standardele europene. Cu toate că dinamica politică s-a schimbat prin faptul că România a deținut primul mandat al Președinției Consiliului Uniunii Europene și s-au schimbat actorii politici, MCV nu s-a încheiat pentru România.

BIBLIOGRAFIE

Beachain, Donnacha O., Vera Sheridan și Sabina Stan. *Life in Post-Communist Eastern Europe after EU Membership*. Routledge, 2012.

European Union. „Comisia Europeană-Fișe descriptive despre Uniunea Europeană.” *Parlamentul European*. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/25/comisia-europeana>. Accesat în 16 decembrie 2020.

Florea, Daniel. „Dăncilă: Am convenit cu Timmermans crearea unei comisii mixte de analiză punctuală a MCV.” *AGERPRES*. <http://www.agerpres.ro/politica/2019/03/07/dancila-am-convenit-cu-timmermans-crearea-unei-comisii-mixte-de-analiza-punctuala-a-mcv--270915>. Accesat în 24 martie, 2021.

. „Dăncilă, despre raportul MCV: Sunt dezamăgită și revoltată; nu e corect, argumentele României.” *AGERPRES*. <http://www.agerpres.ro/politica/2018/11/14/dancila-despre-raportul-mcv-sunt-dezamagita-si-revoltata-nu-e-corect-argumentele-romaniei-nu-sunt-luate-in-seama--210365>. Accesat în 24 martie, 2021.

GAVRIL, Victor. „Comisia Europeană a publicat raportul privind progresele înregistrate de România în cadrul mecanismului de cooperare și de verificare.” Text. *România - European Commission*. https://ec.europa.eu/romania/news/20181113_raport_mecanism_cooperare_si_verificare_romania_2018_ro. Accesat în 24 martie 2021.

Gherghina, Sergiu, and Sergiu Miscoiu. „The Failure of Cohabitation: Explaining the 2007 and 2012 Institutional Crises in Romania.” *East European Politics and Societies* 27, (Noiembrie 2013): 668–684.

Gherghina, Sergiu, and Sorina Soare. „A Test of European Union Post-Accession Influence: Comparing Reactions to Political Instability in Romania.” *Democratization* 23, (Iulie 2016): 797–818.

Ignat, Vlad. „Declarația comună a președintelui Juncker și a prim-vicepreședintelui Timmermans privind lupta împotriva corupției în România.” Text. *România - European Commission*. https://ec.europa.eu/romania/news/20170102_declaratie_juncker_timmermans_privind_lupta_impotriva_coruptiei_romania_ro. Accesat 24 martie 2021.

„Jean-Claude Juncker: „România avansează mai repede decât majoritatea statelor membre.” Text. *România European Commission*. https://ec.europa.eu/romania/content/20171005_interviu_jean_claude_juncker_ro. Accesat 24 martie 2021.

Martalogu, Tudor. „Comisia Europeană avertizează România să revină urgent pe calea unui proces de reformă corect.” *AGERPRES*. <http://www.agerpres.ro/romania-in-lume/2019/04/03/comisia-europeana-avertizeaza-romania-sa-revina-urgent-pe-calea-unui-proces-de-reforma-corect--285691>. Accesat 24 martie 2021.

Matei, Cătălina. „Viorica Dăncilă: Sunt surprinsă de declarațiile prim-vicepreședintelui Comisiei Europene.” *AGERPRES*. <http://www.agerpres.ro/politica/2019/04/03/viorica-dancila-sunt-surprinsa-de-declaratiile-prim-vicepresedintelui-comisiei-europene--285872>. Accesat 24 martie 2021.

Noutcheva, Gergana, and Dimitar Bechev. „The Successful Laggards: Bulgaria and Romania's Accession to the EU.” *East European Politics and Societies* 22, (Februarie 2008): 114–144.

Pecheanu, Gabriel. „Prim-Vicepreședintele CE a Criticat Modificarea Legilor Justiției Și a Vorbit Despre Demiterea Șefei DNA/ Timmermans: Nu Vom Ezita Să Aducem În Fața Instanței Guvernul Român | VIDEO.” *Mediafax*. <https://www.mediafax.ro/politic/prim-vicepresedintele-ce-a-criticat-modificarea-legilor-justitiei-si-a-vorbit-despre-demiterea-sefei-dna-timmermans-nu-vom-ezita-sa-aducem-in-fata-instantei-guvernul-roman-video-17539217>. Accesat în 24 martie 2021.

Petrescu, Ana. „Viorica Dăncilă a fost aplaudată la începutul ședinței de Guvern în contextul discursului de la Strasbourg | VIDEO.” *Mediafax.ro*. <https://www.mediafax.ro/politic/viorica-dancila-a-fost-aplaudata-la-inceputul-sedintei-de-guvern-in-contextul-discursului-de-la-strasbourg-video-17544025>. Accesat în 24 martie 2021.

. „Viorica Dăncilă s-a întâlnit cu Juncker și Timmermans / Președintele CE: E crucial ca România să nu facă pași înapoi în progresele înregistrate / Nu s-a discutat despre demiterea lui Kovesi / Dăncilă: Sunt nemulțumiți de lupta politică permanentă din România.” *Mediafax.ro*. <https://www.mediafax.ro/social/viorica-dancila-s-intalnit-juncker-timmermans-presedintele-e-crucial-romania-faca-pasi-inapoi-progresele-inregistrate-s-discutat-demiterea-kovesi-cei-doi-nemultumiti-lupta-politica-permanenta-17351057>. Accesat 24 martie 2021.

Schimmelfennig, Frank, and Ulrich Sedelmeier. „Conclusions: The Impact of the EU on the Accession Countries” (Ianuarie 2005).

„Governance by Conditionality: EU Rule Transfer to the Candidate Countries of Central and Eastern Europe.” *Journal of European Public Policy* 11 (August 2004): 661–679.

. *The Europeanization of Central and Eastern Europe*. Cornell University Press, 2005.

Schimmelfennig, Frank, and Thomas Winzen. „Eastern Enlargement and Differentiated Integration: Towards Normalization.” *Journal of European Public Policy* 24, (Februarie 2017): 239–258.

„Comisia Europeană publică raportul privind progresele înregistrate de România în cadrul mecanismului de cooperare și de verificare.” Text. *European Commission - European Commission*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_18_6365. Accesat 24 martie 2021.

„Conferința de Presă Comună a Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Cu Președintele Consiliului European, Domnul Donald Tusk, Și Cu Președintele Comisiei Europene, Domnul Jean-Claude Juncker.” *Președintele României*. <https://www.presidency.ro/ro/media/politica-externa/conferinta-de-presa-comuna-cu-presedintele-consiliului-european-donald-tusk-si-cu-presedintele-comisiei-europene-jean-claude-juncker>. Accesat în 24 martie 2021.

„Declarația de Presă a Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Susținută La Finalul Întâlnirii Cu Președintele Consiliului European, Domnul Donald Tusk.” *Președintele României*. <https://www.presidency.ro/ro/presedinte/agenda-presedintelui/declaratia-de-presa-a-presedintelui-romaniei-domnul-klaus-iohannis-sustinuta-la-finalul-intalnirii-cu-presedintele-consiliului-european-domnul-donald-tusk>. Accesat în 23 martie 2021.

„Declarația de Presă a Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Susținută La Finalul

Întâlnirii Cu Președintele Consiliului European, Domnul Donald Tusk." *Președintele României*. <https://www.presidency.ro/ro/presedinte/agenda-presedintelui/declaratia-de-presa-a-presedintelui-romaniei-domnul-klaus-iohannis-sustinuta-la-finalul-intalnirii-cu-presedintele-consiliului-european-domnul-donald-tusk>. Accesat în 24 martie, 2021.

„Declarația de Presă Comună a Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Și a Președintelui Comisiei Europene, Domnul Jean-Claude Juncker, La Bruxelles (Regatul Belgiei).” *Președintele României*. <https://www.presidency.ro/ro/presedinte/agenda-presedintelui/declaratia-de-presa-comuna-a-presedintelui-romaniei-domnul-klaus-iohannis-si-a-presedintelui-comisiei-europene-domnul-jean-claude-juncker-la-bruxelles-regatul-belgiei>. Accesat 24 martie 2021.

„Declarații Comune Susținute de Premierul Dacian Cioloș Și de Președintele Comisiei Europene, Jean-Claude Juncker.” *Guvernul României*. <https://gov.ro/ro/stiri/declaratii-comune-ale-premierului-dacian-ciolos-i-presedintelui-comisiei-europene-jean-claude-juncker>. Accesat 24 martie 2021.

„Discursul Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Susținut În Cadrul Dezbaterii Din Plenul Parlamentului European Privind Viitorul Europei.” *Președintele României*. <https://www.presidency.ro/ro/presedinte/agenda-presedintelui/discursul-presedintelui-romaniei-domnul-klaus-iohannis-sustinuta-in-cadrul-dezbaterii-din-plenul-parlamentului-european-privind-viitorul-europei>. Accesat 24 martie 2021.

„Discursul Președintelui României, Domnul Klaus Iohannis, Susținut În Plenul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.” *Președintele României*. <https://www.presidency.ro/ro/media/agenda-presedintelui/discursul-presedintelui-romaniei-domnul-klaus-iohannis-sustinut-in-plenul-adunarii-parlamentare-a-consiliului-europei>. Accesat 24 martie 2021.

„Prim-Miniștri În Istorie.” *Guvernul României*. <https://www.gov.ro/ro/fosti%20ministri>. Accesat 23 martie 2021.

„Remarks by First Vice-President Frans Timmermans on Further Strengthening of the Rule of Law in the EU.” Text. *European Commission - European Commission*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_19_1972. Accesat 24 martie 2021.

„Scrisoare de felicitare din partea președintelui Donald Tusk adresată Vioricăi Dăncilă cu ocazia numirii sale în calitate de prim-ministru al României.” *Consiliul European Consiliul Uniunii Europene*. <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2018/01/30/letter-of-congratulations-president-donald-tusk-to-viorica-dancila-on-her-appointment-as-prime-minister-of-romania/>. Accesat 24 martie, 2021.